

Sygn. akt I C 2766/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 lipca 2014 roku

Sąd Rejonowy dla Warszawy Śródmieścia w Warszawie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący SSR Joanna Radzyńska-Głowacka

Protokolant Anna Szwed

po rozpoznaniu w dniu 15 lipca 2014 roku w Warszawie na rozprawie

sprawy z powództwa E. C.

przeciwko D. W., KANCELARII (...).K., (...) S.A.

o zapłatę

I. zasądza od D. W., Kancelarii (...) sp.k. solidarnie, a od pozwanego (...) S.A. in solidum z pozostałymi pozwanymi na rzecz E. C. kwotę 36.692,00 zł (trzydzieści sześć tysięcy sześćset dziewięćdziesiąt dwa złote) wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 5 grudnia 2012 roku do dnia zapłaty;

II. zasądza od D. W., Kancelarii (...) sp.k. solidarnie, a od pozwanego (...) S.A. in solidum z pozostałymi pozwanymi na rzecz E. C. kwotę 6.755,00 zł (sześć tysięcy siedemset pięćdziesiąt pięć złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sygn. akt IC 2766/12

UZASADNIENIE

Powódka E. C. wniosła o zasądzenie na swoją rzecz solidarnie od strony pozwanych D. W., Kancelarii (...) sp. k. z siedzibą w W. oraz (...) S.A. z siedzibą w W. kwoty 36.692 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty, a także o zasądzenie na swoją rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu wskazała, iż pozwana D. W. nie zachowała należytej staranności zawodowej podczas reprezentowania jej jako pełnomocnik w postępowaniu przed Sądem Rejonowym dla Warszawy-Śródmieścia w Warszawie w sprawie VIII P 1049/09 o przywrócenie do pracy, odszkodowanie oraz wynagrodzenie za pracę w godzinach nadliczbowych. W ocenie powódki uchybienia pozwanej D. W., tj. niewłaściwe wykonanie zobowiązania Sądu, brak uzupełnienia braków formalnych pozwu w terminie oraz niezłożenie zażalenia na zarządzenie o zwrocie pisma, w istocie uniemożliwiły jej skuteczne dochodzenie praw przed sądem. Gdyby bowiem pozew nie został zwrócony, to na rzecz powódki w sprawie VIII P 1049/09 zasądzona zostałaby kwota 30.000 zł stanowiąca równowartość wynagrodzenia za czas pozostawania bez pracy (art. 57 § 1 k.p.) lub odszkodowania (art. 58 k.p.). Ponadto podniosła, że uiściła na rzecz pozwanej Kancelarii kwotę 6.692 zł tytułem wynagrodzenia za prowadzenie sprawy, której - wskutek błędów D. W. – nie nadano biegu. (pozew wraz z załącznikami, k.1-301)

Pozwany ubezpieczyciel (...) S.A. z siedzibą w W. w odpowiedzi na pozew wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie od powódki na swoją rzecz kosztów procesu według norm przepisanych. W uzasadnieniu wskazał, że argumentacja strony powodowej jest całkowicie bezzasadna, bowiem pozwana radca prawny D. W. nie uchybiła żadnym czynnościom, jakie wiązały się z prawidłowym prowadzeniem sprawy, a tym samym nie ponosi ona odpowiedzialności odszkodowawczej za ewentualne skutki zwrotu pozwu. Przyjęcie takiego stanowiska jednocześnie

uzasadnia twierdzenie, że odpowiedzialności tej nie ponosi także pozwany Zakład jako ubezpieczyciel. (odpowiedź na pozew, k.306-319; pismo procesowe pozwanego, k.325-326; pismo procesowe pozwanego, k.335).

Wyrokiem zaocznym z dnia 14 maja 2013 roku Sąd Rejonowy dla Warszawy-Śródmieścia w Warszawie w stosunku do D. W. oraz Kancelarii (...) sp.k. z siedzibą w W. uwzględnił powództwo zgodnie z żądaniem pozwu. (wyrok zaoczny, k.345)

W sprzeciwie od wyroku zaocznego strona pozwana D. W. oraz Kancelaria (...) sp.k. z siedzibą w W. wniosła o oddalenie powództwa i zasądzenie na swoją rzecz kosztów procesu. W motywach uzasadnienia pozwana zakwestionowała stawiany jej przez powódkę zarzut niedochowania należytej staranności przy wykonywaniu zastępstwa procesowego w sprawie VIII P 1049/09. W opinii pozwanych prawdopodobieństwo wygrania przez powódkę sprawy w sprawie VIII P 1049/09 było wysoce wątpliwe, co w konsekwencji oznacza, że nie może ona powoływać się na *lucrum cessans*, skoro do utraty tych korzyści doszłoby wyłącznie wówczas, gdyby rzeczywiście jej zarzuty o bezpodstawne wypowiedzenie umowy o pracę przez pracodawcę były uzasadnione (pismo procesowe, k.352-355; sprzeciw od wyroku zaocznego, k.367-433)

W toku postępowania strony podtrzymały swoje dotychczasowe stanowiska w sprawie. (odpowiedź na sprzeciw, k.444-467; protokół rozprawy głównej, k. 472; protokół rozprawy głównej, k.496; protokół rozprawy głównej, k.502; pismo procesowe powódki, k.522-532; pismo procesowe pozwanego, k.540)

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Powódka E. C. była zatrudniona w Przedsiębiorstwie Wydawniczym (...) S.A. (dalej: (...)) od dnia 1 marca 2008 roku na podstawie umowy o pracę zawartej na czas określony (do dnia 31 grudnia 2010 roku) w pełnym wymiarze czasu pracy, najpierw na stanowisku p.o. Głównej Księgowej w Pionie Finansowym z wynagrodzeniem miesięcznym 9.000 zł brutto, a od 23 czerwca 2008 roku - na stanowisku (...) w Pionie Finansowym z wynagrodzeniem miesięcznym 10.000 zł brutto.

Dowód: umowa o pracę z dnia 29 lutego 2008 r., k.51; zakres obowiązków i czynności pracownika z dnia 16 lipca 2007 r., 52; zakres obowiązków i czynności pracownika z dnia 15 maja 2009 r., k.53; informacja dla pracowników z dnia 24 czerwca 2008 r., k.54; regulamin organizacyjny z dnia 5 kwietnia 2005 r., k.55-58; aneks nr (...) z dnia 23 czerwca 2008 r., k.59 zeznania świadka A. W., k.473, zeznania świadka M. S., k.476 ; zeznania powódki E. C., k.503 ; zeznania pozwanej D. W., k.535

W czasie trwania umowy o pracę powódka wielokrotnie w formie pisemnej i ustnej informowała pracodawcę o napotkanych nieprawidłowościach w funkcjonowaniu spółki (m.in. dot. braku części dokumentacji, faktur VAT, ewidencji towarów i wyrobów, prowadzenia podwójnej księgowości) oraz o trudnych relacjach z przełożonymi m.in. z J. Ł. (1).

Dowód: pismo z dnia 26 lutego 2009 r., k.62-63; notatka służbowa nr 1 z dnia 1 kwietnia 2009 r., k.64; notatka służbowa nr 2 z dnia 1 kwietnia 2009 r., k.65; notatka służbowa z dnia 2 kwietnia 2009 r., k.66; notatka służbowa nr 1 z dnia 3 kwietnia 2009 r., k.67; notatka służbowa nr 2 z dnia 3 kwietnia 2009 r., k.68; notatka służbowa nr 3 z dnia 3 kwietnia 2009 r., k.69; notatka służbowa nr 4 z dnia 3 kwietnia 2009 r., k.70; notatka służbowa nr 1 z dnia 4 kwietnia 2009 r., k.71; notatka służbowa nr 2 z dnia 4 kwietnia 2009 r., k.72; notatka służbowa nr 1 z dnia 6 kwietnia 2009 r., k.73; notatka służbowa nr 2 z dnia 6 kwietnia 2009 r. – k.74; notatka służbowa z dnia 1 kwietnia 2009 r., K.75; notatka służbowa z dnia 8 kwietnia 2009 r., k.76; notatka z dnia 15 kwietnia 2009 r., k.77-78; notatka służbowa z dnia 15 kwietnia 2009 r., k.79-80; notatka służbowa nr 1 z dnia 19 kwietnia 2009 r., k.81; notatka służbowa nr 2 z dnia 19 kwietnia 2009 r., k.82; notatka służbowa nr 3 z dnia 19 kwietnia 2009 r., k.83; notatka służbowa nr 4 z dnia 19 kwietnia 2009 r., k.84; notatka służbowa nr 5 z dnia 19 kwietnia 2009 r., k.85; notatka służbowa nr 6 z dnia 19 kwietnia 2009 r., k.86; notatka służbowa nr 7 z dnia 19 kwietnia 2009 r., k.87 notatka służbowa nr 8 z dnia 19 kwietnia 2009 r., k. 88; notatka służbowa nr 9 z dnia 19 kwietnia 2009 r., k.89; notatka służbowa z dnia 20 kwietnia 2009 r., k.90-93; Notatka służbowa z dnia 23 kwietnia 2009 r., k.94-96; notatka z dnia 19 i 29 kwietnia 2009 r. k.94-96;

korespondencja mailowa z pracodawcą, k.97-128; pismo z dnia 20 kwietnia 2009 r., k.129 pismo M. S. do A. W., M. O. (1) oraz Zarządu (...) SA z dnia 15 maja 2009 r., k.130; zeznania świadka A. W., k.473-474, zeznania świadka M. S., k.476; zeznania powódki E. C., k.; zeznania pozwanej D. W., k.535;

W dniu 14 września 2009 roku powódka wystosowała pismo do Dyrektora Departamentu Nadzoru Właścicielskiego i Prywatyzacji V Ministerstwa Skarbu Państwa oraz do wiadomości Podsekretarza Stanu Ministerstwa Skarbu Państwa oraz Przewodniczącego Rady Nadzorczej PW Rzeczpospolita S.A., w którym poinformowała podmiot nadzorujący o kondycji finansowej spółki oraz o nieprawidłowościach w jej funkcjonowaniu.

Dowód: pismo z dnia 14 września 2009 r., k.137-138, zeznania świadka A. W., k.473; zeznania świadka M. S., k.476.

W dniu 1 października 2009 roku (...) złożył powódce oświadczenie o rozwiązaniu umowy o pracę bez zachowania okresu wypowiedzenia. Jako przyczynę wskazał art. 52 § 1 pkt 1 k.p, tj. ciężkie naruszenie przez powódkę podstawowych obowiązków pracowniczych, polegające w szczególności na nieprawidłowym prowadzeniu spraw księgowych spółki, tj. niezgodnie z wymogami ustawy z dnia 29 września 1994 roku o rachunkowości (np. w zakresie wadliwego prowadzenia ewidencji, korekt, baku dokumentów i przeksięgowania), przekroczeniu kompetencji, naruszeniu zasady zachowania poufności, braku udzielania wyjaśnień zarządowi i nie dbaniu o dobro pracodawcy. oraz innych przypadkach ciężkiego naruszenia przez powódkę podstawowych obowiązków pracowniczych.

Dowód: rozwiązanie umowy o pracę bez wypowiedzenia przez pracodawcę z dnia 1 października 2009 r., k.139-140; świadectwo pracy E. C. z dnia 2 października 2009 r., k.141; rozwiązanie umowy o pracę bez wypowiedzenia przez pracownika z dnia 1 października 2009 r., k. 142; zeznania świadka A. W., k.3, zeznania świadka M. S., k.; zeznania powódki E. C., k.; zeznania pozwanej D. W., k.535.

Odnosząc się do przedmiotowego oświadczenia pracodawcy powódka stwierdziła, iż przypadki naruszenia podane w wypowiedzeniu są nieprawdziwe i nierzeczywiste, a ponadto wskazała na przewinienia pracodawcy (nieterminowość wypłat wynagrodzeń, mobbing, odmowę prawa do wypoczynku).

Dowód: rozwiązanie umowy o pracę bez wypowiedzenia przez pracownika z dnia 1 października 2009 r., k.142; wyjaśnienia z dnia 5 października 2009 r. do rozwiązania umowy o pracę w trybie art. 52 §1 pkt. 1 k.p., k.143-145.

W dniu 8 października 2009 roku powódka zwróciła się do pozwanej Kancelarii, działającej poprzez D. W., wykonującą zawód radcy prawnego, o przygotowanie odpowiednich pism procesowych i reprezentację przed Sądem w sprawie przeciwko (...). W tym samym dniu D. W. została ustanowiona pełnomocnikiem powódki. Kilka dni później pozwana w imieniu powódki wniosła pozew domagając się m.in. przywrócenia jej do pracy na dotychczasowym stanowisku oraz zasądzenia od byłego pracodawcy odszkodowania za czas pozostawania bez pracy w kwocie 30.000 zł oraz zasądzenia kwoty 19.891,83 zł wraz z ustawowymi odsetkami tytułem wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych. Jako wartość przedmiotu sporu pozwana wskazała kwotę 49.891.83 zł.

Dowód: oświadczenie o uchyleniu się skutków prawnych porozumienia z dnia 30.03.2009 r., datowane na 29.03.2010 r., k. 146; wezwanie do zapłaty z dnia 24.02.2012 r., k.147-148; wewnętrzna opinia prawna z dnia 27.03.2010 r. - niepodpisana, sporządzona przez pal. adw. G. F. -, k.151-157; wniosek powódki o sprostowanie świadectwa pracy z dnia 21.10.2009 r. wraz z potwierdzeniem nadania, k.149-150; kopia pozwu z dnia 17.10.2011 r. w sprawie XXI P 281/11, k.158-169; rozwiązanie umowy o pracę bez wypowiedzenia z dnia 19.02.2009 r. wraz z potwierdzeniem nadania, k.60; wyciąg z rachunku bankowego powódki za okres od dnia 1 października 2009 r. do dnia 31 października 2009 r., k.170-171; faktura VAT nr (...) z dnia 15 października 2009 r., k. 172 wyciąg z rachunku bankowego powódki za okres od dnia 1 października 2009 r. do dnia 31 października 2009 r., k.170-171; pełnomocnictwo udzielone pozwanej ad. 1 z dnia 8 października 2009 r., k.173 pozew o przywrócenie do pracy i o odszkodowanie za czas pozostawania bez pracy z dnia 15 października 2009 r., k.174-185; zeznania powódki E. C., k.504; zeznania pozwanej D. W., k.535-537;

W dniu 19 października 2009 roku Sąd Rejonowy dla Warszawy-Śródmieścia w Warszawie VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wezwał pozwaną D. W. – jako pełnomocnika powódki - do uzupełnienia braków formalnych

pozwu poprzez wskazanie wartości przedmiotu sporu z uwzględnieniem roszczenia o przywrócenie do pracy w terminie tygodniowym od daty doręczenia wezwania pod rygorem zwrotu pozwu. Powyższe wezwanie zostało doręczone pozwanej w dniu 26 października 2009 roku W odpowiedzi na zobowiązanie Sądu pozwana wskazała, że w pozwie została już określona wartości przedmiotu sporu. W związku z powyższym Przewodniczący zarządził w dniu 19 listopada 2009 roku zwrot pozwu. Orzeczenie to - wskutek niezaskarżenia - uprawomocniło się w dniu 4 grudnia 2012 roku.

Dowód: wezwanie do usunięcia braków formalnych pozwu z dnia 19 października 2009 r. wraz ze zwrotnym potwierdzeniem odbioru wezwania do usunięcia braków formalnych pozwu, k.186-188; pismo procesowe pełnomocnika powódki z dnia 5 listopada 2009 r. wraz z prezentatą biura podawczego Sądu Rejonowego dla Warszawy Śródmieścia z dnia 6 listopada 2009 r., k.189; zarządzenie przewodniczącego wydziału o zwrocie pozwu z dnia 19 listopada 2009 r. wraz z potwierdzeniem odbioru, k.190-193; pismo z Sądu z dnia 22 grudnia 2009 r. wraz z potwierdzeniem odbioru i adnotacją o prawomocności w/w zarządzenia, k.194-196; zeznania powódki E. C., k.; zeznania pozwanej D. W., k. 535-537.

Dnia 16 listopada 2010 roku powódka wypowiedziała pełnomocnictwo D. W. i zażądała wyjaśnienia, jakie czynności zostały przez nią podjęte w sprawie. Pismem z dnia 19 listopada 2010 roku D. W. wskazała na czynności, które podjęła w ramach zlecenia oraz skutki tych działań.

Dowód: wypowiedzenie pełnomocnictwa z dnia 16 listopada 2010 r.- Załącznik, k.197; korespondencja mailowa z byłym pełnomocnikiem, k. 198-261; przesłuchanie powódki w charakterze strony; zeznania powódki E. C., k. 504; zeznania pozwanej D. W., k. 536; pismo z 19 listopada 2010 roku, akta szkody.

W dniu 26 kwietnia 2011 roku. powódka wystosowała pismo do Dyrektora Departamentu Nadzoru Właścicielskiego Ministerstwa Skarbu Państwa oraz Rady Nadzorczej (...), w którym wskazała na nieprawidłowości byłego pracodawcy. Jednocześnie przedstawiła swoje roszczenia i wyraziła chęć polubownego rozwiązania sprawy. W odpowiedzi na powyższe pismo zarząd (...) wskazał, iż nie widzi podstaw do uznania zasadności przedmiotowych roszczeń. W jego ocenie powódka mogła kwestionować istnienie podstaw zwolnienia dyscyplinarnego przed Sądem, o czym została pouczona.

Dowód: pismo z dnia 22 kwietnia 2011 r., k.262-265.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o wszechstronną analizę dokumentów zgromadzonych w aktach sprawy niniejszej oraz sprawy prowadzonej pod sygn. VIII P 1049/09 przez Sąd Rejonowy dla Warszawy-Śródmieścia w Warszawie, aktach szkody nr PL (...), a także zeznania świadków A. W., M. S. oraz zeznań powódki E. C. i pozwanej D. W.. Autentyczność dokumentów nie była kwestionowana przez żadną ze stron, dlatego Sąd biorąc pod uwagę wszechstronną ocenę materiału dowodowego oraz okoliczności bezsporne pomiędzy stronami, uznał je za pełnowartościowy materiał dowodowy.

W ocenie Sądu zeznania powołanych świadków tj. A. W. oraz M. S. posiadają szczególny, istotny walor dowodowy albowiem wskazani świadkowie jako pracownicy (...), niewątpliwie posiadali wiedzę na temat sytuacji organizacyjnej, w jakiej znalazł się dział księgowości oraz o relacjach panujących w miejscu pracy, zwłaszcza stosunków powódki z zarządem spółki. Zeznania powyższych świadków w pełni korespondują z twierdzeniami powódki, jak również z załączoną przez powódkę do akt sprawy obszerną dokumentacją, a w konsekwencji tak przedstawiony materiał dowodowy tworzy, zdaniem sądu, spójną, logiczną i miarodajną sekwencję zdarzeń.

Sąd również uwzględnił zeznania powódki, gdyż korespondują z pozostałym materiałem dowodowym znajdującym się w aktach sprawy, w szczególności znajdują potwierdzenie w złożonych dokumentach i zeznaniach świadków.

Sąd natomiast tylko w części uwzględnił zeznania pozwanej D. W.. Pozwana w swych zeznania potwierdziła fakt uchybienia terminowi do uzupełnienia braków formalnych. Zeznania pozwanej Sąd uznała za wiarygodne wyłącznie w zakresie, w jakim korespondują one ze zeznaniami świadków oraz powódki. Sąd nie dał wiary zeznaniom pozwanej

w zakresie odnoszącym się sposobu wyliczenia wartości przedmiotu sporu, kosztów wynagrodzenia pełnomocnika oraz o fakcie informowania powódki o każdej czynności podejmowanej przez pozwaną. Sąd uznał również zeznania pozwanej za niewiarygodne w zakresie braku woli podpisania przez powódkę wniosku o zwolnienie od kosztów oraz o braku czytelności dokumentów przedłożonych przez powódkę.

Sąd jednocześnie postanowił oddalić wnioski o przeprowadzenie dowodu z zeznań świadków B. P., A. B., T. G., P. R., M. O., J. Ł., M. M. oraz dowodu z opinii biegłego księgowego uznając, iż okoliczności sporne w niniejszej sprawie zostały już dostatecznie wyjaśnione, a zgromadzony materiał dowodowy wyjaśnił okoliczności istotne dla rozstrzygnięcia sprawy.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo zasługiwało na uwzględnienie w całości.

W niniejszej sprawie należało rozważyć, jakie skutki prawne wywołało działanie bądź zaniechanie pozwanej jako pełnomocnika powódki w sprawie VIII P 1049/09. Same zaniechania należą do sfery faktów, natomiast ocena, czy i jakie wywołały one następstwa w stosunkach prawnych łączących strony, podlega rozstrzygnięciu Sądu. Zagadnienia dotyczące ustalenia, czy powódka osiągnęłaby korzystny dla siebie wynik w postępowaniu VIII P 1049/09 oraz określenie sposobu działania pozwanej D. W. i ocena zakresu podjętych przez nią czynności, tj. czy były adekwatne do stanu sprawy, to kwestia przynależna do kategorii związku przyczynowego, o którym mowa w art. 361 § 1 k.c.

Powódka udzielając pozwanej D. W. pełnomocnictwa do reprezentowania przed sądem I instancji przeciwko (...), zawarła z nią umowę o zastępstwo prawne, do której stosuje się przepisy kodeksu cywilnego o zleceniu, co czyniło z tej umowy kontrakt określany w obrocie prawnym jako umowa starannego działania, której celem (inaczej niż ma to miejsce przy tzw. umowach rezultatu) jest określone działanie kontrahenta z zachowaniem należytej staranności, nie zaś uzyskanie oczekiwanego przez zleceniodawcę rezultatu. Umowa taka jest zatem umową starannego działania, a nie rezultatu. Samo dążenie do wykonania zlecenia stanowi realizację umowy. Przyjmujący zlecenie jest obowiązany do dołożenia należytej staranności przy realizacji umowy. Nie ponosi on jednak ujemnych konsekwencji jeżeli nie osiągnie skutku określonego umową.

Na uwadze przy tym należy mieć art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (Dz.U.2014.637 j.t.), który stanowi, że zawód radcy prawnego polega na świadczeniu pomocy prawnej, a w szczególności na udzielaniu porad prawnych, sporządzaniu opinii prawnych, opracowywaniu projektów aktów prawnych oraz występowaniu przed sądami i urzędami. Natomiast wobec braku szczególnych regulacji odpowiedzialności odnoszących się do kwalifikowanych pełnomocników w zakresie ich odpowiedzialności odszkodowawczej za nienależyte wykonanie zobowiązania wynikającego z łączącej go z mocodawcą umowy obejmującej świadczenie pomocy prawnej polegającej na reprezentacji w postępowaniu sądowym, zastosowanie mają ogólne zasady odpowiedzialności odszkodowawczej za niewykonanie zobowiązań umownych przewidziane w art. 471 i nast. k.c., w tym także w art. 472 w zw. z art. 355 § 2 k.c. wymagające od takiego pełnomocnika zachowywania należytej staranności uwzględniającej zawodowy charakter prowadzonej działalności (wyr. SN z dnia 8 marca 2012 r., V CSK 104/11, LEX nr 1215159).

Podstawową przesłanką odpowiedzialności kontraktowej jest zatem nienależyte wykonanie zobowiązania, w rozumieniu art. 471 k.c., które ma miejsce w sytuacji, gdy świadczenie zostanie wprawdzie spełnione, lecz nie będzie ono prawidłowe, gdyż odbiega w jakimś stopniu od świadczenia wymaganego. Innymi słowy, nienależyte wykonanie zobowiązania do czynienia występuje wówczas, gdy mimo spełnienia świadczenia interes wierzyciela nie zostanie zaspokojony w sposób wynikający z treści zobowiązania, przy czym każde, nawet najlżejsze, uchybienie zobowiązaniu przez dłużnika, bez względu na to, na czym by ono polegało, stanowić będzie nienależyte wykonanie.

Odnosząc się do odpowiedzialności cywilnoprawnej radcy prawnego należy stwierdzić, że do jej ustalenia konieczne jest, by zaszły przesłanki stanowiące konieczny warunek powstania tej odpowiedzialności, tj. powstanie szkody; fakt, z którym ustawa łączy obowiązek jej naprawienia oraz związek przyczynowy pomiędzy faktem, a szkodą.

Niewątpliwie uzupełnieniem regulacji art. 471 k.c. jest norma art. 472 k.c., zgodnie z którą, jeżeli ze szczególnego przepisu ustawy albo z czynności prawnej nie wynika nic innego, dłużnik odpowiedzialny jest za niezachowanie należytej staranności. Zgodnie z dominującym poglądem sformułowanie tego przepisu wskazuje na okoliczność, iż dłużnik odpowiada za swoje zawinione zachowania. Zasada winy jest zasadą naczelną reżimu odpowiedzialności kontraktowej, według niej kształtuje się odpowiedzialność dłużnika w braku innych wskazań. Jako stopnie winy tradycyjnie wyróżnia się umyślność i niedbalstwo (wyr. SN z dnia 8 marca 2012 r., V CSK 104/11, LEX nr 1215159). W niniejszej sprawie wina umyślna pozwanej jako przesłanka jej odpowiedzialności odszkodowawczej nie zachodzi. W stosunku do niedbalstwa uzasadnione jest wskazanie, że aby naruszenie obowiązków należytej staranności było podstawą odpowiedzialności odszkodowawczej radcy prawnego musi być ono zawinione. Jednak abstrakcyjna ocena niedbalstwa w połączeniu z zawodowym charakterem działalności adwokata sprawia, że sam fakt naruszenia przesądza z reguły o winie, co najmniej w postaci niedbalstwa.

Dla ustalenia zakresu odpowiedzialności cywilnej radcy prawnego konieczne jest jednak wyjaśnienie, czym jest należyta staranność. Bezspornie obowiązkiem dłużnika jest wykonać zobowiązanie zgodnie z art. 354 k.c. Dopiero stan niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania daje podstawę do dokonania oceny staranności dłużnika. Przepis art. 355 określa przy tym należyta staranność dłużnika jako staranność ogólnie wymaganą w stosunkach danego rodzaju. Chodzi zatem o pewien wzorzec zachowania dłużnika w zakresie jego zaangażowania i dbałości o wykonanie zobowiązania. Jest to pewne minimum, którego może oczekiwać wierzyciel i które zapewnia dłużnikowi brak odpowiedzialności, gdyby zobowiązania nie udało się wykonać. Przepis art. 355 § 2 k.c. ponadto stanowi, że ocena należytej staranności dłużnika w zakresie prowadzonej przez niego działalności gospodarczej musi uwzględniać zawodowy charakter tej działalności. W tym przypadku zawodowy charakter działalności dłużnika określa obiektywny wzorzec wymaganej staranności. Uważa się, że profesjonalizm dłużnika powinien przejawiać się w dwóch podstawowych cechach jego zachowania: w postępowaniu zgodnym z regułami fachowej wiedzy oraz sumienności. Obok fachowych kwalifikacji od profesjonalisty wymaga się zwiększonego zaangażowania w podjęte działania przygotowujące i realizujące świadczenie. Chodzi o większą zapobiegliwość, rzetelność, dokładność w działaniach dłużnika.

Zważywszy na profesję pozwanej szczególnego znaczenia nabiera w sprawie kwestia należytej staranności przy wykonywaniu umowy o zastępstwo prawne. Pozwana jako radca prawny, prowadzący we własnym imieniu działalność zawodową, obowiązują podwyższone standardy staranności (art. 355 § 2 k.c.). Są one nierozdzielnie związane z faktem wykonywania zawodu zaufania publicznego. Standardy te konkretyzują przepisy ustawy o radcach prawnych, zgodnie z którymi radca prawny wykonuje zawód ze starannością wynikającą z wiedzy prawniczej oraz zasad etyki zawodowej, które przy udzielaniu pomocy prawnej obligują go do działania wyłącznie w oparciu o przepisy prawa, zasady uczciwości, najlepszej wiedzy i woli oraz do kierowania się wyłącznie dobrze pojmowanym interesem prawnym reprezentowanych podmiotów, moralnie zobowiązującym radcę prawnego nawet do odmowy udzielenia oczekiwanej przez mocodawcę pomocy prawnej w sytuacji wyraźnej niecelowości przedsięwzięcia określonych kroków prawnych, w tym bezzasadnego wnoszenia środków odwoławczych (art. 2, 3 ust. 2, 22 ust. 1 ustawy o radcach prawnych; art. 4 pkt 1, 4, art. 11 pkt 2, art. 29 pkt 2, 3, 5 Zasad etyki radcy prawnego - Uchwała KRRP Nr 45/VI/2004 z dnia 31 marca 2004 r. oraz Uchwała Prezydium KRRP nr 8/VIII/2010 z dnia 28 grudnia 2010 r.). Obowiązkiem profesjonalnego pełnomocnika, wynikającym z wiążącej go z klientem umowy o zastępstwo prawne (procesowe), jest wykonywanie ze starannością wszystkich czynności procesowych łączących się ze sprawą. Jak trafnie wskazano w orzecznictwie, miarą owej profesjonalnej staranności jest dbałość o prowadzenie procesu z wykorzystaniem wszelkich dopuszczonych prawem możliwości zapewnienia zleceniodawcy uzyskania przez niego korzystnego rozstrzygnięcia. Staranność taka zakłada przede wszystkim znajomość przepisów prawa, aktualnych kierunków ich wykładni oraz umiejętnego ich zastosowania w sprawie (por. wyr. SN z 5 czerwca 2007 r., niepubl, wyr. SA w Warszawie z 21 grudnia 2007 r., I ACa 1165/07, Apel. - W-wa 2008/3/3). Strona, ustanawiając radcę prawnego pełnomocnikiem i uiszczając opłaty za jego czynności w postępowaniu przed organami wymiaru sprawiedliwości, ma prawo spodziewać się i wymagać, by czynności te wykonane zostały z pełną znajomością i faktycznym zastosowaniem obowiązujących przepisów (por. Postanowienie SN z 14 sierpnia 1997 r., II CZ 88/97, OSNC 1998/3/40).

W niniejszej sprawie nie ulega wątpliwości, iż pozwana D. W., prowadząca Kancelarię (...) sp.k. nienależycie wykonała umowę zawartą z powódką o zastępstwo procesowe. Najistotniejszym argumentem przemawiającym za tym stwierdzeniem jest nie tylko uchybienie terminowi do wykonania zobowiązania Sądu, ale także niewłaściwe oznaczenie elementów pisma, od których zależy m.in. wysokość opłaty sądowej (co jest kwestią dość elementarną). Pozwana została poinformowana przez Sąd o skutkach nie wniesienia w terminie odpowiedzi co do prawidłowego oznaczenia wartości sporu (rygor zwrotu), a mimo to złożyła wymagane pismo po upływie tego terminu. Na aprobatę nie zasługuje przy tym twierdzenie pozwanej, że takie uchybienie zdarzało się w jej praktyce zawodowej i nie prowadziło do negatywnych dla strony skutków procesowych. Ponadto – nawet gdyby nie uchybiła temu terminowi – to pozew i tak podlegałby zwrotowi, bowiem pozwana konsekwentnie przyjęła, że wartość przedmiotu sporu wynosi tyle, ile podała w pozwie, czyli 49.891,83 zł. Kwota ta jednak obejmowała wyłącznie roszczenia o odszkodowanie i wynagrodzenie za nadgodziny, nie zaś żądanie przywrócenia do pracy na dotychczasowych warunkach. Do roszczenia tego będzie miał zastosowanie art. 23¹ k.p.c., wedle którego w sprawach o roszczenia pracowników dotyczące nawiązania, istnienia lub rozwiązania stosunku pracy wartość przedmiotu sporu stanowi, przy umowach na czas określony – suma wynagrodzenia za pracę za okres sporny, lecz nie więcej niż rok, a przy umowach na czas nieokreślony – za okres jednego roku. W przypadku powódki – wobec przekroczenia wartości 50.000 zł zgodnie z art. 35 u.k.s.c. – wartość żądania o przywrócenie do pracy objęta powinna być opłatą stosunkową 5% od wartości wskazanego roszczenia. Nie jest przy tym zasadne twierdzenie pozwanej, iż to powódka powinna obliczyć stosowną opłatę w zakresie 5% żądania pozwu, bowiem obowiązek samo obliczania opłat leżał w tym przypadku wyłącznie po stronie pozwanej, która przerzucając ciężar obliczenia tego kosztu na powódkę nie wykazała się profesjonalizmem wymaganym dla przyjętych standardów przy prowadzeniu działalności w zakresie obsługi prawnej. Nie niweluje to jednak skutków, jakie wiążą się z rażącym niedbalstwem w zakresie nie wskazania – na żądanie Sądu – wartości przedmiotu sporu obejmującego żądanie przywrócenia do pracy. Pełnomocnik profesjonalny winien bowiem wiedzieć, jak w takich przypadkach należy określić tę wartość, a w razie niemożności dojścia do porozumienia ze zleceniodawcą co do tego żądania, rozważyć z nim ewentualną możliwość cofnięcia pozwu w tej części. W ocenie tut. Sądu działania podjęte przez pozwaną w konsekwencji stanowiły nie zachowanie przez nią należytej staranności, a wobec tego usprawiedliwione jest twierdzenie, że pozwana nie wykonała właściwej umowy o zastępstwo prawne. Powódka bowiem miała prawo liczyć na rzetelne prowadzenie swojej sprawy, zaś wykorzystywanie jej niewiedzy w zakresie znajomości prawa uznać należy za naganne. Wprawdzie pozwana podniosła – co powódka przyznała – że wzywała mocodawcę do uiszczenia na konto Kancelarii opłaty od pozwu, lecz nadal nie zwalnia to jej z obowiązku samodzielnego określenia opłaty i wartości sporu, skoro miała wiedzę, iż przedmiotem roszczenia jest m.in. „przywrócenie do pracy na dotychczasowych warunkach”.

Sąd Najwyższy jednolicie przy tym przyjmuje, że adwokat i radca prawny odpowiadają za szkody wyrządzone mocodawcy wskutek własnych zaniedbań i błędów prowadzących do przegrania sprawy, której wynik byłby korzystny dla strony, gdyby pełnomocnik zachował należyłą staranność, ocenioną przy uwzględnieniu profesjonalnego charakteru ich działalności (por. wyroki z dnia 2 grudnia 2004 r., V CK 297/04, niepubl., z dnia 29 listopada 2006 r., II CSK 208/06, niepubl. oraz postanowienia z dnia 26 marca 2003 r., II CZ 26/03, OSNC 2004, nr 6, poz. 95 i z dnia 26 stycznia 2007 r., V CSK 292/06, niepubl.). Mając to na uwadze należało hipotetycznie ocenić, czy w przypadku nadania biegu pismu w sprawie VIII P 1049/09 powódka mogłaby liczyć na korzystne dla siebie rozstrzygnięcie.

Analizując treść wypowiedzenia przez pracodawcę umowy o pracę podnieść należy, iż istniało wysokie prawdopodobieństwo uwzględnienia przez sąd pracy roszczeń powódki. W pierwszej kolejności wskazać trzeba, że art. 52 § 1 k.p. określa przyczyny rozwiązania umowy o pracę bez wypowiedzenia z winy pracownika. Pracodawca korzystając z tego sposobu rozwiązania umowy o pracę musi mieć jednak na uwadze unormowania z art. 30 k.p. dotyczące wymogu formy pisemnej, wskazania w tym piśmie przyczyny rozwiązania oraz pouczenia pracownika o prawie odwołania do sądu pracy.

Rozwiązanie umowy o pracę z powodu ciężkiego naruszenia przez pracownika podstawowych obowiązków pracowniczych jest nadzwyczajnym sposobem rozwiązania umowy o pracę i powinno być stosowane przez pracodawcę wyjątkowo i z ostrożnością (por. m.in. wyrok SN z dnia 16 lipca 2013 r., II PK 337/12, LEX nr 1412614; wyrok SN

z dnia 29 listopada 2012 r., II PK 116/12, M.P.Pr. 2013, nr 4, s. 200-202). Sytuacja taka odnosi się do sytuacji, w których pracownik naruszył swoje podstawowe obowiązki pracownicze. Naruszenie podstawowych obowiązków pracowniczych może mieć postać działania lub zaniechania i musi charakteryzować się znacznym stopniem winy pracownika, w postaci winy umyślnej lub rażącego niedbalstwa (por. np. wyrok SN z dnia 5 marca 2013 r., II PK 174/12, M.P.Pr. 2013, nr 8, s. 424-426; wyrok SN z dnia 21 lipca 1999 r., I PKN 169/99, OSNAPiUS 2000, nr 20, poz. 746; wyrok SN z dnia 21 września 2005 r., II PK 305/04, M.P.Pr. 2005, nr 12, s. 16). Wina umyślna wyraża się w tym, że pracownik chce przez swoje zachowanie wyrządzić szkodę pracodawcy lub co najmniej świadomie się na to godzi. Niedbalstwo to niedołożenie staranności wymaganej od pracownika i obejmuje sytuacje, gdy pracownik przewiduje, że swoim zachowaniem uchybi obowiązkowi, ale bezpodstawnie przypuszcza, iż do tego nie dojdzie, a także sytuacje, w których pracownik nie przewidział, że swoim zachowaniem naruszy obowiązek, ale mógł i powinien był to przewidzieć. Artykuł 52 § 1 pkt 1 k.p. ma zastosowanie tylko do przypadków rażącego niedbalstwa pracownika, w których pracownik nie zachowuje podstawowych zasad starannego postępowania. Wśród typowych przyczyn rozwiązania umowy o pracę z uwagi na ciężkie naruszenie obowiązków pracowniczych należy wskazać zwłaszcza: niewykonanie polecenia służbowego, przywłaszczenie lub zniszczenie mienia pracodawcy, nieusprawiedliwioną nieobecność w pracy, spożywanie alkoholu (M. Derlacz-Wawrowska, Kodeks pracy. Komentarz w perspektywie europejskiej i międzynarodowej, LEX).

Dokonując rozważenia zarzutów podnoszonych w wypowiedzeniu umowy o pracę wskazać należy, że w ocenie pracodawcy powódka naruszyła zasady rachunkowości. Jednakże z okoliczności faktycznych sprawy wynika, że powódka miała obowiązek bieżącego informowania spółki o problemach księgowości (tj. braku określonych dokumentów) oraz sporządzania notatek w tym zakresie, co bezspornie czyniła. Natomiast nie ma podstaw do uznania, iż w czasie trwania stosunku pracy pracodawca zgłaszał zarzuty wobec ewidencji towarów i wyrobów, czy też korekty zeznań PIT-8. Świadcowie zeznający w sprawie potwierdzili, że wiadome było opóźnienie w sporządzaniu raportu konsolidacyjnego z uwagi na zbyt późne złożenie raportu jednostkowego i nie było takiej możliwości, by powódka przekazywała nieprawdziwe informacje co do skonsolidowanego raportu. Ponadto spółka miała co najmniej od 2009 r. problemy z płynnością finansową, m.in. przez opóźnienia w wypłacie wynagrodzeń dla pracowników, co prowadziło do określonych „manewrów” w zakresie ukrycia tych problemów poprzez odpowiednio sporządzone sprawozdania finansowe, co w zasadzie należało do zadań powódki (np. w przedmiocie obniżenia wartości spółki o 4.000.000 zł, czemu powódka się sprzeciwiła, a mimo to w bilansie zostało to uwzględnione). Już choćby z powyższych okoliczności wywieść można, iż pracodawca nie miał rzetelnych podstaw do zastosowania wobec powódki art. 52 k.p. O ile rozważania te muszą zostać uznane za hipotetyczne, bowiem tutaj Sąd de facto nie był właściwy do rozpoznawania roszczenia ze stosunku pracy, to uzasadnione jest stwierdzenie, że roszczenia powódki o odszkodowanie za bezprawne wypowiedzenie umowy o pracę w sprawie VIII P 1049/09 z dużym prawdopodobieństwem zostałyby uwzględnione. Kwota ta (30.000 zł) zatem stanowi równowartość utraconych przez powódkę korzyści, jakie otrzymałaby, gdyby w dniu 15 października 2009 r. pozew przeciwko (...) został skutecznie wniesiony, co jednak nie nastąpiło z uwagi na zawinione zachowanie pozwanej D. W..

W związku z powyższym Sąd uznał żądania powódki za uzasadnione w całości. Sąd dał także wiarę powódce co do wysokości kwot wpłaconych pozwanej na poczet wynagrodzenia, mimo iż tylko część znajduje odzwierciedlenie w dowodach wpłaty. Sąd opierając się na zasadach doświadczenia życiowego dał wiarę zeznaniom powódki, iż część kwot wpłacała w gotówce opierając się na zaufaniu do swojego pełnomocnika, co nie jest rzadkim przypadkiem. Sąd zatem zasądził in solidum, gdyż pozwana była ubezpieczona na rzecz powódki zarówno kwotą wynagrodzenia pełnomocnika, który nie spełnił swojego zobowiązania, a zatem było nienależne, jak również kwotą trzymiesięcznego wynagrodzenia, którą powódka wygrałaby w sporze przed sądem pracy.

O kosztach postępowania orzeczono jak w sentencji na podstawie art. 98 k.p.c., nakładając na powoda obowiązek zwrotu pozwanemu kosztów zastępstwa procesowego w wysokości minimalnej ustalonej na podstawie § 6 pkt 5 (od wartości przedmiotu sporu) w zw. z § 2 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokatów oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U. Nr 163, poz. 1349, ze zm.).